

บทคัดย่อ

จังหวัดเชียงใหม่ นั้น เมื่อพิจารณาถึงประวัติความเป็นมาในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนา ประกอบกับเป็นท้องที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ดังปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกวาดต้อนผู้คนจากเมืองต่าง ๆ ในแคว้นสิบสองปันนา เพื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนล้านนา ดังที่ปรากฏว่ามีพวก ไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ (เงี้ยว) ตลอดจนไทกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งคนกลุ่มดังกล่าวนี้ได้เข้ามามีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับไทยวน (คนพื้นเมือง) ในล้านนาเป็นเวลานานแล้ว

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มคนในหมู่บ้านเงิน และหมู่บ้านวัวลายซึ่งพอจะสรุปได้ว่าผู้คนที่มาอยู่ในหมู่บ้านทั้งสอง (ในปัจจุบันนี้ผู้คนส่วนมากในจังหวัดเชียงใหม่ มักไม่รู้จัก หรือคุ้นกับชื่อหมู่บ้านเงิน แต่มักจะเรียกโดยรวม ๆ ว่า บ้านวัวลาย ตามชื่อของถนนที่ผ่านกลางของหมู่บ้านทั้งสอง คือถนนวัวลาย) มีประวัติความเป็นมานับตั้งแต่การกวาดต้อนครอบครัวของเมืองต่าง ๆ ในสิบสองปันนา โดยเฉพาะเมืองเชียงตุงเมื่อครั้งสมัยพระเจ้ากาวิละ จึงทำให้เกิดข้อสันนิษฐาน ในทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของคนที่อยู่พหุเข้ามาเมื่อครั้งนั้น คือพวกไทจีน ซึ่งกลายมาเป็นบรรพบุรุษของผู้คนในหมู่บ้านเงินปัจจุบันและประกอบอาชีพที่เป็นหัตถกรรมที่นำติดตัวมา คือการทำเครื่องเงิน อีกทั้งยังมีผู้คนที่อพยพมาจากกลุ่มแม่น้ำสาละวิน ในประเทศพม่า ซึ่งพวกนี้สันนิษฐานว่าเป็นพวกที่เข้ามาอยู่ในบริเวณหมู่บ้านวัวลายแล้วก็ประกอบอาชีพที่เป็นหัตถกรรมคือ พวกทำเครื่องเงิน ด้วยเหตุนี้หัตถกรรมเครื่องเงินและเครื่องเงิน จึงได้รับการสืบทอดมาเป็นเวลาช้านานจนกลายมาเป็นหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านเงินและหมู่บ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่ สืบมาจนทุกวันนี้ ถึงแม้ว่าในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา หัตถกรรมทั้งสองจะถูกกระทบกระเทือนจากปัจจัยความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ตลอดจนมีปัจจัยในด้านการตลาด และแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการขยายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ที่เปลี่ยนแปลง ไปอยู่แถวถนนเชียงใหม่-สันกำแพง ซึ่งเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนและแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ มีผลให้การผลิตและจำหน่ายต้องซบเซาลงเพราะนักลงทุนทั้งรายใหม่ และรายเก่าบางราย ตลอดจนพวกช่างฝีมือส่วนหนึ่งจำเป็นต้องโยกย้ายไปอยู่ในเส้นทางสันกำแพงเพื่อการอยู่รอด และการแสวงหากำไรที่ดีจากการลงทุน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในแง่ของปัญหาและอุปสรรคของหัตถกรรมอันเก่าแก่ของหมู่บ้านที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป อันจะมีผลกระทบต่อแนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับความคงอยู่ของศิลปหัตถกรรมในลักษณะของการผลิต เพื่อเป็นคุณค่าทางศิลปะอันเนื่องมาจากลักษณะการผลิตแบบยังชีพ มาเป็นการผลิตเพื่อการค้าซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการผลิตหัตถกรรมที่มีคุณค่าและงดงามตามแบบเดิม